

Elly wijst haar broertje aan, dat plotseling verdween

Buitengesloten

Indische Nederlanders die buiten de Japanse interneringskampen wisten te blijven, moesten op hun eigen manier de oorlog zien te overleven.

2Doc: Buitenkampers

► NEDERLAND 2, 22.45-0.05 UUR

‘W E hebben Nederlands bloed in ons, en we hebben Indonesisch bloed in ons (...). We behoren niet bij Indonesië en we behoren niet bij de Nederlanders. Wat zijn we eigenlijk?’ Deze pijnlijke vraag stelt Louise Brugman, een Nederlands-Indische vrouw die in Semarang opgroeide, in de documentaire *Buitenkampers*. Louise was vijf jaar oud toen Japan in 1942 Nederlands-Indië bezette. In datzelfde jaar capituleerde het Koninklijk Nederlands Indisch Leger (KNIL). Japan interneerde meer dan 100.000 (Indische) Nederlanders

in kampen, omdat het als bondgenoot van nazi-Duitsland zo veel mogelijk Europese burgers uit de samenleving wilde weren. Voor de Nederlanders die konden aantonen dat zij ook Aziatische voorouders hadden was er de mogelijkheid om uit de interneringskampen te blijven. Het overkwam Louise, net als ruim 250.000 andere Indische Nederlanders. ‘Buitenkampers’ waren het. Documentairemaker Hetty Naaijkens-Retel Helmrich richtte zich op de mensen die buiten de kampen moesten zien te overleven in de periode tussen Japanse bezetting en vlak na de Tweede Wereldoorlog, toen de Indonesische onafhankelijkheid tot stand kwam. In heftige getuigenverhalen vertellen de buitenkampers over de ontberingen en wreedheden die deze Indische Nederlanders meemaakten. Er was honger, er waren verkrachtingen, moorden en zware mishandelingen gepleegd door Japanners. Na de

oorlog werd het niet veel beter. Er heerste chaos en wetteloosheid en nationalistische jonge Indonesiërs als de Pemoeda’s hadden het op de Indische Nederlanders gemunt. De buitenkampers waren vogelvrij. In *Buitenkampers* (dat in première ging op het Nederlands Filmfestival 2013 en bekroond werd met de Kristallen Film) wisselt Naaijkens prachtige shots van het exotische Indonesische landschap af met verhalen van buitenkampers, die destijds tussen de vier en achttien jaar oud waren. Vaak spraken ze niet eerder over hun beladen verleden vanwege sentimenten van schaamte en taboe. Naaijkens (Bandung, 1955) maakte eerder de film *Contractpensions* (2009) waarin zij het verhaal vertelt van de grote groep Indische Nederlanders die na 1949 naar Nederland werden ‘gerepatriëerd’ (velen van hen waren nooit eerder in Nederland geweest), en vervolgens werden ondergebracht in pensions. Het valt haar op dat Nederland tot op de dag van vandaag tamelijk zwijgzaam is over het koloniale verleden in Nederlands-Indië. Ook ontbreekt het volgens haar aan voldoende kennis over dit ge-

deelte van de Nederlandse geschiedenis. ‘Nooit eerder is er een film over buitenkampers gemaakt, en ik kan mij niet herinneren dat ik ooit iets over dit onderwerp heb geleerd,’ licht Naaijkens toe. ‘Er is een groot gebrek aan educatie over deze geschiedenis. Dat geldt overigens ook voor Indonesië en Japan. Die landen hebben zo’n beperkte kennis over hun eigen oorlogsverleden, bijvoorbeeld over de indoctrinerende rol van Japanners op Indonesiërs tijdens de Japanse bezetting.’ Naaijkens zal op de herdenkingsdag voor slachtoffers van Nederlands-Indië op 15 augustus in Rotterdam als gastspreker optreden tijdens een herdenkingsbijeenkomst voor specifiek de buitenkampers.

RADHA RAMDHAN

Engelse jongeren met een **psychiatrische** stoornis filmde zichzelf gedurende zes maanden: van wanhoop tot manie met lades vol medicatie.

Koppen XL

► EEN, 23.00-23.31 UUR

M ET Marijke kon je lachen, maar op een dag deed ze wel heel raar. Ze was ervan overtuigd dat haar ouders nazi’s waren, zij moest onderduiken en haar babybroertje de bron van alle kwaad was. Kort daarna werd ze opgenomen in Curium, een centrum voor kinder- en jeugdpsychiatrie in Oegstgeest. Eerst mocht ze geen contact met familie of vriendinnen hebben, later weer wel. Het bleek het begin van een getroebleerd levenspad waarop ze alleen binnen (kronkel)lijntjes kon blijven door medicijnen. Marijke was de enige toen, niemand had ADHD of anorexia, geen kind was depres-